Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

36 879 Wijziging van de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht in verband met de implementatie van de herziening van de richtlijn luchtkwaliteit

A **VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT / VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING**[1]
Vastgesteld 9 november 2026

1. Inleiding

De leden van de fractie van **PRO** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel tot implementatie van de herziene richtlijn luchtkwaliteit (Richtlijn (EU) 2024/2881). Deze leden hechten aan een tijdige, juridisch houdbare uitvoering van de Europese verplichtingen en aan een aantoonbare verbetering van de volksgezondheid. Genoemde leden hebben vragen over de wijze van implementatie, de haalbaarheid van de normen, de uitvoeringscapaciteit en de ambitie op langere termijn. Deze leden hebben de vragen per onderwerp geclusterd voor het overzicht.

Met belangstelling hebben de leden van de fractie van de **BBB** kennisgenomen van het wetsvoorstel dat de implementatie van de herziene Europese richtlijn luchtkwaliteit tot doel heeft. Graag stellen deze leden de regering een aantal vragen.

De leden van de fractie van de **PVV** hebben kennisgenomen van het thans voorliggende wetsvoorstel en hebben naar aanleiding hiervan de regering een enkele vraag te stellen.

2. Hoofdlijnen van de richtlijn

Ultrafijnstof en gezondheidsrisico's

De leden van de fractie van **PRO** wijzen op de gezondheidsrisico's van ultrafijnstof (UFP), waaronder bij kortdurende blootstelling. De herziene richtlijn kent voor UFP geen concentratiegrenswaarde, maar breidt de monitoring wel uit. In de nota naar aanleiding van het verslag heeft de regering gewezen op de Europese evaluatie uiterlijk eind 2030.[2] Welke Nederlandse meetgegevens en inzichten over piekblootstelling zijn inmiddels beschikbaar, onder meer rondom luchthavens en industriegebieden? Op welke wijze worden de nieuwe UFP-metingen ingericht en wanneer worden de resultaten publiek beschikbaar? Is de regering bereid in 2028 — of zoveel eerder als de Europese Unie aan een evaluatie begint — een nationale tussenbalans op te maken van de beschikbare kennis, met aandacht voor de vraag of aanvullende maatregelen nodig zijn, ook vooruitlopend op een eventuele Europese norm?

Bronmaatregelen en het halen van de normen in 2030

De leden van de fractie van PRO wijzen op de in de Tweede Kamer aangenomen motie-Zalinyan over aanvullende maatregelen om de luchtkwaliteitsdoelen van 2030 te halen.[3]

---

[1] Samenstelling:
Van Aelst-Den Uijl (SP), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Croll (D66), Crone (PRO), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Hartog (Volt), Holterhues (ChristenUnie), Janssen-van Helvoort (PRO), Jaspers (BBB), Kanis (D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Klip-Martin (VVD), Kluit (PRO), Van Langen-Visbeek (BBB), Lievense (BBB) (voorzitter), Van der Linden (VVD), Martens (PRO), Van Meenen (D66), Meijer (VVD), Nicolaï (PvdD), Rietkerk (CDA) (ondervoorzitter), Van Rooijen (50PLUS), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Steenkamp (CDA), Thijssen (PRO), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp), Van Wijk (BBB)

[2] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 6, p. 6.

[3] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 12.

Deze maatregelen zijn niet-vrijblijvend, generiek en lokaal. Welk tijdpad hanteert de regering voor de uitwerking en besluitvorming over dit maatregelenpakket? Kan zij per relevante broncategorie aangeven welke emissiereductie wordt beoogd en welke overheden daarvoor verantwoordelijk zijn? In welke gebieden verwacht zij op basis van de actuele prognoses de grootste risico's op overschrijding van de nieuwe grenswaarden? Op welk moment ontvangt de Eerste Kamer deze analyse en het voorgenomen pakket?

Bij de beoordeling van de maatregelen vragen deze leden om aandacht voor de gezondheidseffecten van blootstelling, ook wanneer concentraties net onder een grenswaarde liggen. Op welke wijze geeft de regering uitvoering aan de eveneens in de Tweede Kamer aangenomen motie-Zalinyan over bij toekomstige rapportages luchtkwaliteit ook rapporteren over aantallen blootgestelde mensen?[4]

Omgevingsdiensten

De leden van de fractie van PRO memoreren dat de minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft aangegeven dat er gesprekken lopen met de omgevingsdiensten.[5] Welke middelen kan de regering geven aan de omgevingsdiensten om te verzekeren dat deze de verzwaarde taak aankunnen? Heeft het programma 'Slagvaardige Overheid' direct of indirect gevolgen voor de omgevingsdiensten en, zo ja, wat zijn de verwachtingen? Welke middelen gaat de regering de omgevingsdiensten geven naar aanleiding van dit wetsvoorstel? Zijn er uit de gesprekken met de omgevingsdiensten negatieve reacties gekomen op het wetsvoorstel? Wat waren de grootste aandachtspunten van de omgevingsdiensten? Welke consequenties heeft de regering verbonden aan deze aandachtspunten?

Kan de regering de leden van de fractie van de **BBB** garanderen dat de halvering van de grenswaarden voor stikstofdioxide (naar 20 µg/m³) en fijnstof per 2030, samen met de verplichte routekaarten vanaf 2026, géén aanleiding zullen vormen voor het weigeren of intrekken van omgevingsvergunningen?

De leden van de fractie van de BBB wijzen er voorts op dat sinds kort bekend is dat windmolens zorgen voor extra fijnstof. Wat betekenen deze nieuwe grenswaarden voor de plattelandsgebieden waar veel windmolens staan? Graag ontvangen deze leden een toelichting hierop van de regering.

Gaat Nederland maximaal gebruikmaken van artikel 18 van de richtlijn om de nalevingstermijn voor grenswaarden uit te stellen (tot 2035 of 2040) wanneer de vereiste reducties onuitvoerbaar blijken voor de agrarische sector? Graag ontvangen de leden van de fractie van de BBB een toelichting hierop van de regering.

Op welke wijze garandeert de regering dat emissies uit natuurlijke bronnen – zoals zeezout of droogte – en vervuiling die uit het buitenland komt op basis van artikel 16 van de richtlijn buiten beschouwing worden gelaten? Graag ontvangen de leden van de fractie van de BBB een toelichting hierop van de regering.

3. Verhouding tot nationaal recht

De leden van de fractie van de **BBB** vragen of de regering bereid is om toe te zeggen dat deze richtlijn één-op-één wordt geïmplementeerd, zonder nationale koppen of extra regeldruk ten opzichte van de rest van Europa.

Kan de regering de leden van de fractie van de **PVV** aangeven dat Nederland bij de implementatie en verdere uitwerking van de Europese richtlijn geen aanvullende 'nationale koppen' zal invoeren boven op de Europese richtlijn? En, zo ja, kan de regering concreet aangeven welke gevolgen de Europese richtlijn en eventueel de aanvullende 'nationale koppen' überhaupt hebben voor de woningbouw, de infrastructuur, de landbouw en de industrie?

4. Uitvoering, toezicht en handhaving

[4] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 11.
[5] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 6, p. 15.

Uitvoerbaarheid, bevoegdheden en middelen

De leden van de fractie van **PRO** merken op dat de regering verwacht dat de aangescherpte normen vanaf 2030 tot meer – dreigende – overschrijdingen kunnen leiden en dat zij in de nota naar aanleiding van het verslag heeft aangegeven dat aanvullende maatregelen geld en extra capaciteit zullen vergen, waarvoor destijds nog geen middelen beschikbaar waren.[6] Tegelijkertijd wordt met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) bezien hoe een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) kan worden ingepast.[7] Wat is inmiddels de stand van deze toets en wanneer zijn de gevolgen voor gemeenten, provincies en omgevingsdiensten in beeld? Hoe verhouden de taken en bevoegdheden van deze partijen zich tot de verplichting om bij – dreigende – overschrijding tijdig maatregelen te treffen? Hoe worden extra lasten financieel gedekt en hoe voorkomt de regering dat uitvoeringsproblemen het halen van de normen vertragen?

Kan de regering daarnaast uiteenzetten of de herziene richtlijn gevolgen heeft voor de toezichts- en inspectiecapaciteit van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en, zo ja, welke capaciteit daarvoor nodig is? Hoe worden eventuele taakverzwaringen betrokken bij de Rijksbrede bezuinigings- en doelmatigheidsafwegingen? De leden van de fractie van PRO ontvangen graag een onderbouwd overzicht van de uitvoeringsrisico's en de wijze waarop deze worden beheerst.

Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)

Heeft de ILT genoeg capaciteit voor de landelijke toezichts- en inspectietaken, zo vragen de leden van de fractie van PRO. Heeft de regering contact gehad met de ILT over de herziening van de richtlijn? Zo ja, kan zij toelichten wat de ILT van belang vindt voor een goede implementatie van de herziene richtlijn? Zo nee, zou de regering deze vraag uit kunnen zetten naar de ILT en waarom is dit niet eerder gebeurd?

Aangezien er momenteel geen geld gereserveerd is voor de maatregelen die vanaf 2030 nodig zijn en het plan is om dit bij de medeoverheden neer te leggen, vragen de leden van de fractie van de **BBB** de regering of zij bereid is een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) uit te voeren en hierover in gesprek te gaan met de medeoverheden.

De leden van de fractie van de BBB vragen de regering of zij bereid is om voorafgaand aan de vaststelling van de algemene maatregel van bestuur ter implementatie van de richtlijn, een impactanalyse te doen die in kaart brengt wat de gevolgen zijn voor de landbouwsector, vergunningverlening en de leefbaarheid op het platteland.

5. Advies en consultatie

De leden van de fractie van **PRO** constateren dat de regering heeft toegelicht dat voorliggend wetsvoorstel in hoofdzaak technische wijzigingen van de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht bevat, terwijl de inhoudelijke implementatie via onder meer het Besluit kwaliteit leefomgeving en de Omgevingsregeling plaatsvindt.[8] Voor de strikte omzetting wordt afgezien van internetconsultatie en van de reguliere voorhangprocedure op grond van artikel 23.5, lid 3 van de Omgevingswet. Welke afbakening hanteert de regering tussen strikt noodzakelijke omzetting en beleidsrijke nationale keuzes? Kan zij beide Kamers vóór vaststelling een overzicht verstrekken van die keuzes en van de gevolgen voor uitvoering en handhaving? Op welk moment krijgen beide Kamers de gelegenheid de beleidsrijke vervolgregelgeving te beoordelen?

6. Overig

Schone Lucht Akkoord en ambitie richting 2050

De leden van de fractie van **PRO** wijzen erop dat de herziene Europese grenswaarden volgens de regering een tussenstap vormen richting de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Welke rol ziet de regering voor het Schone Lucht

[6] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 6, p. 9.
[7] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 6, p. 8.
[8] *Kamerstukken II* 2025/26, 36 879, nr. 6, p. 1.

Akkoord bij het realiseren van de aangescherpte normen en bij verdere gezondheidswinst na 2030? Is zij voornemens de afspraken met deelnemende overheden en andere partijen – waar nodig – te actualiseren, met concrete tussendoelen en een voortgangsmeting? Op welke wijze worden ook gebieden met hoge blootstelling, maar zonder formele normoverschrijding, daarbij betrokken?

De leden van de fractie van PRO vragen de regering voorts hoe zij de overgang van de wettelijke normen voor 2030 naar de WHO-advieswaarden op langere termijn wil vormgeven. Welke indicatieve mijlpalen en beleidsinstrumenten voorziet zij voor de periode 2030–2050? Hoe zal zij periodiek inzicht bieden in de voortgang, inclusief de effecten voor kwetsbare groepen? Welke overwegingen liggen ten grondslag aan de keuze om de WHO-advieswaarden niet als afzonderlijke nationale wettelijke doelstelling vast te leggen, en onder welke omstandigheden zou de regering die keuze opnieuw bezien?

Ontwerpbesluit

De leden van de fractie van PRO wijzen erop dat op grond van artikel 2.8 van het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit kwaliteit leefomgeving in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2024/2881 een resultaatsverplichting gaat gelden voor arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen. Deze resultaatsverplichting zal pas in 2030 ingaan. Waarom is 2030 gekozen als ingangsdatum? Zijn een andere data overwogen? Is er tijdens de onderhandelingen met de Europese Unie gesproken over andere data? Zo ja, wat waren deze? Zijn er gebieden waar de huidige concentraties van deze stoffen de nieuwe grenswaarden overschrijden? Zo ja, waar? Wat zouden de effecten zijn van een vroegere ingangsdatum van de resultaatsverplichting? Welke aanvullende maatregelen gaan er genomen worden tussen nu en 2030 om de concentraties van deze stoffen in de lucht te verminderen?

De leden van de fractie van PRO constateren dat de regering in het ontwerpbesluit heeft toegelicht dat in 2030 de waarden voor luchtkwaliteit gehaald moeten worden; wanneer dit streven in het geding dreigt te komen is de regering gebonden aan de programmaplicht die geldt op grond van artikel 3.10 van de Omgevingswet. Kan de regering toelichten op welke wijze de programmaplicht uitgevoerd wordt wanneer te laat blijkt dat de regering niet in staat is om de normen te halen? Welke verplichtingen zijn gebonden aan een luchtkwaliteitsplan? Kan de regering garanderen dat de aangescherpte grens- of streefwaarden niet uitgesteld worden door het falen van de doelen? Hetzelfde geldt voor de resultaatsverplichtingen: kan de regering garanderen dat de resultaatsverplichtingen ingaan, ook als de grens- en streefwaarden nog niet gehaald worden in 2030?

De leden van de fractie van de **BBB** vragen de regering hoe zij gaat voorkomen dat activistische niet-gouvernementele organisaties (NGO’s) deze strenge Europese normen en verplichte routekaarten – via de rechter: bijvoorbeeld via het Verdrag van Aarhus – gaan gebruiken om agrarische en regionale ontwikkelingen op slot te zetten, net zoals bij het stikstofdossier is gebeurd.

De vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening ziet met belangstelling uit naar de nota naar aanleiding van het verslag en ontvangt deze graag binnen **vier weken** na vaststelling van dit verslag.

De voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Lievense

De griffier van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat / Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Dragstra